



ת"פ 54140/11/13 - מדינת ישראל נגד אבנר קופל, ראובן עופרי, רב אור סוכנות לביטוח (1998) בע"מ, בר-אור סוכנות לביטוח (1993) בע"מ

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 54140-11-13 מדינת ישראל נ' קופל ואח'

לפני
המאשימה
כבוד השופטת לימור מרגולין-יחידי
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד צבירן - לצטר

נגד
הנאשמים
1. אבנר קופל
ע"י ב"כ עו"ד מיכה פטמן
2. ראובן עופרי
ע"י ב"כ עו"ד יצחק יונגר
3. רב אור סוכנות לביטוח (1998) בע"מ
4. בר-אור סוכנות לביטוח (1993) בע"מ

גזר דין

פתח דבר

כתב האישום המקורי הוגש נגד שמונה נאשמים: נאשמים 1 - 4, קופל, עופרי, רב אור ובר אור, שכונו ויכנו בגזר הדין ביחד הסוכנים, ונאשמים 5 - 8, שכונו ויכנו ביחד נאשמי הפניקס.

בשלב פרשת ההגנה, לאחר שנשמעו ראיות נאשמים 1 - 4 והחלה להשמע עדות נאשם 5, הוצג הסדר טיעון בין המאשימה לבין נאשמי הפניקס, שכלל תיקון משמעותי של כתב האישום בהקשרם של נאשמי הפניקס והסכמות עונשיות מלאות. ההליכים בקשר לקבוצת נאשמי הפניקס הסתיימו, כמפורט בגזר הדין שניתן ביום 19.7.17.

לאחר מכן לא נשמעו ראיות נוספות מטעם הסוכנים ותמה שמיעת הראיות.

בשלב מתקדם זה התנהל הליך גישור אינטנסיבי ואפקטיבי בפני כב' השופטת אמיר, וזאת במקביל לקביעת מועדים לסיכומים, ולבסוף התגבש הסדר טיעון עם נאשמים 2 ו- 4, עופרי ובר אור, שכלל תיקון של כתב האישום מבחינת שינוי בהוראות החיקוק, והסכמות עונשיות לפיהן המאשימה תטען למתחם ענישה ותגביל את עצמה לעונש של 21 חודשים והנאשמים יהיו חופשיים בטעוניהם. לעניין הקנס הוסכם על רף תחתון ועליון בין 100,000 - 300,000 ₪. שבועות



ספורים מאוחר יותר, ערב המועד להגשת סיכומי המאשימה, התגבשו הסכמות במסגרת הליך הגישור גם עם נאשמים 1 ו-3, קופל ורב אור, במסגרתן הודו והורשעו בכתב האישום ללא שינוי ניסוח. הצדדים לא גיבשו הסכמות לעונש.

הערות מבוא

בטרם אדרש לעובדות הפרשה, אבקש להעיר שתי הערות:

ראשית, בנוגע למסכת העובדות על סמכה ניתן גזר הדין, נושא ששב ועלה על ידי הצדדים במהלך טיעוניהם לעונש. כפי שכבר צוין בפתיח, כל הראיות הנוגעות לסוכנים וכל ראיות התביעה בעניין נאשמי הפניקס נשמעו במהלך עשרות ישיבות הוכחות. עם זאת, נוכח הודיית כל הנאשמים בתיק לא נדרשתי ליתן הכרעת דין מפורטת, ולא נדרשתי לקבוע כל ממצאים ביחס לראיות שנשמעו. במצב דברים זה, המסגרת הדיונית לצורך גזר הדין היא כתב האישום והעובדות המפורטות בו, ולא הראיות שנאספו במהלך הליך ההוכחות, וזאת אף בהתאמה להוראת סעיף 40(ד) לחוק העונשין. בהקשר זה אני מפנה לדברי ביהמ"ש בע"פ 677/14 דנקנר נ' מדינת ישראל:

"אשוב ואטעים: מן הראוי שבית המשפט הגוזר את עונשו של נאשם שהודה בכתב אישום לצורך הסדר טיעון, לא יעשה שימוש בפרטים ועובדות שאינם נכללים במפורש בכתב האישום... רוצה לומר: להסדר טיעון משקל ומעמד משלו. וכתב האישום המתוקן הוא ככלל ראשית ואחרית לגזר הדין".

שנית, לעניין נוסחו של כתב האישום, בפני ביהמ"ש קיימים שלושה כתבי אישום: כתב האישום המקורי, כתב אישום מתוקן בעניין נאשמי הפניקס, וכתב אישום מתוקן בעניין עופרי ובר אור. כתב האישום המתוקן בעניין נאשמי הפניקס, זהה מבחינת העובדות הנוגעות לסוכנים לכתב האישום המקורי, וכן זהה לעובדות בכתב האישום המתוקן בעניין עופרי ובר אור, ושונה רק ביחס לנאשמי הפניקס, הצדדים נסמכו עליו בטיעוניהם ואלך בדרכם.

תמצית העובדות והמעשים בהם הורשעו הסוכנים

בבסיס כתב האישום עומדת השותפות העסקית ארוכת השנים בין קופל ועופרי, בין בפעילותם כסוכני ביטוח מול הפניקס, ובין במיזמים אחרים. כתב האישום מתאר את התקשרות הסוכנים עם הפניקס כמבטחת בקשר לביטוחים קולקטיביים שסיפקו הסוכנים לגופים גדולים. עבור פעילותם היו הסוכנים זכאים לעמלות מהפניקס במיליוני שקלים.

האירועים והמעשים הפליליים המתוארים בכתב האישום הם תולדה של הסכם עמלות בין הסוכנים לבין הפניקס שנחתם בספטמבר 2005. הסכם העמלות קבע את הסכומים שמשלמת ותשלם הפניקס לסוכנים, לרבות בתקופות הרלבנטיות לכתב האישום בשנים 2007 - 2009, וכן קבע את מנגנוני התשלום, לרבות בדרך של קיזוז בין סכומים שהועמדו כהלוואות לסוכנים לבין עמלות עתידיות.

לאורך שנות ההתקשרות בין הפניקס לסוכנים ובעת חתימת הסכם העמלות היו לסוכנים אישורי פטור מניכוי מס במקור. הסכם העמלות הניח שגם בעתיד יהיו לסוכנים אישורי פטור מניכוי מס במקור, כך שכל תשלום עבור עמלות שיהיו



הסוכנים זכאים לו במועד עתידי, תוכל הפניקס להעבירו במלואו לידיהם ללא חובת ניכוי מס במקור. בהתחשב בכך שניתנו לסוכנים הלוואות מהפניקס, שתאמו מבחינת סכומיהן ומועדיהן את תשלומי העמלות העתידיות, הרי שבמציאות של פטור מניכוי מס במקור לסוכנים, היו ההלוואות צפויות להפרע במלואן מתשלומי העמלות וקיצוץ מול ההלוואות, כשהעברות הכספיות היחידות שהיו מתוכננות בקשר לאותן עמלות עתידיות נגעו למרכיב המע"מ בחשבוניות המס העתידיות שיוציאו הסוכנים. בנוסף, ניתנו לסוכנים שיקים לתאריך פרעון עתידי שהוחזקו בנאמנות, ואף זאת מתוך הנחה שהפניקס לא תדרש לנכות מס במקור בהגיע מועד התשלום.

ההנחות שהיוו בסיס להסכם העמלות התבררו במציאות כשגויות.

לרב אור הצטברו לאורך השנים חובות מס לרשות המיסים, והוחלט לנקוט בהליכי גביה כנגדה. בעקבות זאת, הוטל על ידי רשות המיסים עיקול בפניקס בשלהי דצמבר 2005 על כספים לזכות רב אור, שהקפיא יתרה בסך ₪ 365,450 בכרטיס הנהח"ש של רב אור, סכום שאלמלא העיקול היה מועבר לרב אור. בנוסף, בוטל בחודש מרץ 2006 הפטור מניכוי מס במקור של רב אור, כך שקמה חובה לנכות מס במקור בשיעור של 40% מכל תשלום לרב אור. למען שלמות התמונה יצוין שנתון זה עודכן במחשבי הפניקס באיחור של שנה, בחודש מרץ 2007.

קופל ועופרי ידעו על העיקול ועל ביטול הפטור מניכוי מס במקור לרב אור.

בחודש מאי 2006, לאחר שרשות המיסים ביטלה את הפטור מניכוי מס במקור לרב אור, כך שרק לבר אור נותר פטור מניכוי מס במקור, נשלחה לפניקס המחאת זכות של זכויותיה וחובותיה של רב אור לבר אור. הפניקס לא ביצעה כל פעולה בהתאם להמחאת זכות זו.

בהתאם למפורט בכתב האישום פעלו הסוכנים בכל אחת מהשנים 2007 - 2009 במזיד בכוונה להתחמק ממס, בשלושה נושאים:

הנושא הראשון, פעולות מרמה שביצעו הסוכנים במטרה למנוע ניכוי מס במקור לרב אור בסך של כ - 5.8 מיליון ₪ בשנת 2007.

הסוכנים נדרשו בינם לבין עצמם לייצר פתרון בו לא ינוכה לרב אור מס במקור מהעמלות. בעקבות שיחות עם הסוכנים, בישיבה שהתקיימה ביום 20.12.07 בפניקס בנוכחות קופל, ובידיעת עופרי, הוחלט על ביצוע תיקונים בכרטיסי הנהלת החשבונות של רב אור ובר אור לשנת 2007 שעדיין לא נסגרו, ורישום כל הכספים בכרטיס בר אור, אשר לה יש פטור מניכוי מס במקור, בכפוף לקבלת אישור בכתב ביחס להעברת הזכויות מרב אור לבר אור. זאת, הגם שהכספים הועברו מראש בחלקים שווים לרב אור ובר אור. קופל ועופרי ערכו מסמכי המחאת זכויות, ועופרי צירף מכתב אישור בדבר מודעותו להגדלת ההכנסות לבקשת הפניקס. הסוכנים ידעו כי המחאת הזכויות בדויה ותכליתה התחמקות מניכוי מס במקור, שכן רב אור קיבלה את הכספים ולא העבירה אותם לבר אור. המסמכים הועברו לפניקס, ובוצע תיקון רישומי בדרך של זיכוי בכרטיס בר אור של הכספים שהועברו שנים קודם לכן על פי הסכם העמלות לרב אור, לה לא היה פטור



מניכוי מס במקור. בר אור הוציאה לפניקס חשבונית על מלוא סכום העמלות, הגם שבפועל שולמה לה בעבר מחצית הסכום בלבד. רב אור הוציאה לבר אור חשבונית על מחצית הסכום. בר אור לא ניכתה מס במקור בגין החשבונית למרות שלרב אור לא היה פטור מניכוי מס במקור.

הנושא השני, פעולות מרמה שביצעו הסוכנים שתכליתן ביטול של תשלום שהועבר בתחילת שנת 2009 לרב אור לפי הסכם העמלות, כדי לאפשר ביטול של העברת מס במקור בסכום הנושק למיליון ₪ מהפניקס לרשות המיסים באותו עיתוי, סכום שהפניקס דרשה מהסוכנים להשיבו לידיה.

בינואר 2009 נפרע שיק לטובת רב אור שנמסר לה בשעתו בהתאם להסכם העמלות. היות שלא היה לרב אור אישור על פטור מניכוי מס במקור, העבירה הפניקס למס הכנסה סכום המתקרב למיליון ₪ בגין ניכוי מס במקור. הפניקס פנתה לסוכנים בכתב, והם נדרשו לשאת בתשלום המס או להמציא אישור על פטור מניכוי מס במקור ביחס לרב אור. במסגרת דיונים בין נאשמי הפניקס או מי מהם לבין קופל, סוכם כי הפניקס תעמיד לקופל הלוואה אישית, באמצעותה יחזיר קופל לפניקס את הסכום שקיבלה רב אור בשיק, והפניקס תוכל להפחית את סכומי המס שעליה להעביר לרשות המיסים כניכוי מס במקור. לאחר מכן, בהתאם לסיכום יועבר אותו תשלום לבר אור, אשר לה פטור מניכוי מס במקור. ביום 30.6.09 ניתנה לקופל הלוואה אישית מתוכה החזיר לפניקס את הסכום שקיבלה רב אור. בסמוך לאחר מכן תוקנו הרישומים בכרטיס רב אור בפניקס, והופחתו סכומי המס במקור שהועברו לרשות המיסים. הפניקס העבירה את אותו סכום לבר אור בצירוף הפרשי הצמדה וריבית. בר אור העבירה את הסכום במלואו לקופל באמצעות חברה אחרת שבבעלותו, ק. מאי, שלה היה פטור מניכוי מס במקור.

הנושא השלישי, פעולות מרמה שביצעו הסוכנים בשנת 2009, שתכליתן שחרור הסכום המעוקל על ידי רשות המיסים. לקידום פעולות אלה ביצע קופל לבדו מעשי זיוף והשתמש במסמכים המזויפים לשם קבלה במרמה של הסכום המעוקל.

בתקופה שבין ינואר ליוני 2009 התקיימו דיונים בנושא זה בין קופל לנאשמי הפניקס או מי מהם.

בפגישה שנערכה ביום 17.6.09 בנוכחות נאשמי הפניקס או מי מהם, לאחר שנאמר לקופל כי לא ניתן לשחרר את הכסף המעוקל לבר אור, היות שהמחאת הזכות שבידי הפניקס מאוחרת לעיקול, טען קופל כי מסמך המחאת הזכות מוקדם לעיקול והוא ידאג להעבירו. בעקבות זאת זייף קופל המחאת זכות מיום 29.9.05, לרבות זיוף חתימת "נתקבל" של היועמ"ש של הפניקס, וכן מכתב כיסוי לפיו המחאת הזכות נשלחה כביכול למשרד עו"ד. קופל הציג את המחאת הזכות המזויפת לפניקס, וקיבל במרמה את שחרור הסכום המעוקל שהועבר לבר אור. בר אור העבירה את הסכום במלואו לקופל באמצעות חברה אחרת שבבעלותו, ק. מאי, שלה היה פטור מניכוי מס במקור.

העבירות בהן הורשעו הסוכנים או מי מהם

הסוכנים הורשעו בעבירות על פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], תשכ"א - 1961 (להלן: "פקודת מס"ה"), כדלקמן:

א. מרמה עורמה ותחבולה במטרה להתחמק ממס, עבירות על סעיף (5)220 לפקודת מס"ה.

עמוד 4



בנוסף, **קופל ורב אור** הורשעו בעבירות על פקודת מס"ה, כדלקמן:

- א. הכנת רשומות כוזבות במטרה להתחמק ממס, עבירות על סעיף 220(4) לפקודת מס"ה.
- ב. הצגת מסמך כוזב למשלם ההכנסה לצורך מניעת ניכוי מס במקור בקשר להמחאת הזכות הבדויה מ - 2007, עבירות על סעיף 220(6) לפקודת מס"ה.

בנוסף, **קופל** הורשע בעבירות על חוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: חוק העונשין), כדלקמן:

- א. זיוף מסמך בנסיבות מחמירות על מנת לקבל באמצעותו דבר במרמה, עבירה על סעיף 418 לחוק העונשין.
- ב. קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה על סעיף 415 לחוק העונשין.

ראיות ההגנה לעונש

בהקשרו של קופל העידה שורה ארוכה של עדי אופי, אשר עמדו על פעילותו הציבורית על התנדבותו בתחום הספורט ובכלל והאירה את דמותו החיובית והתורמת.

הגב' רותית תירוש אשר הכירה את קופל במסגרת תפקידו כיו"ר מנהלת הכדורסל בתקופה בה כיהנה כמנכ"לית משרד החינוך התרבות והספורט, עמדה על תרומתו לפיתוח וקידום ענף הכדורסל בארץ, במסירות רבה ותוך גיוס משאבים רבים ממקורות חיצוניים. ראש עיריית רמלה מר יואל לביא תיאר את תרומתו בהתנדבות לעיר רמלה בכל תחומי הספורט, ויצירת מערך של פעילות ספורטיבית המשמשת ככלי עזר חינוכי וכמסגרת לילדי העיר ובהם בני נוער בסיכון. יו"ר איגוד נכי ישראל מר שלמה אלנקוה עמד על תרומתו הרבה של קופל לקידום ספורט הנכים בישראל ועל הסיוע הקבוע שהעניק לנזקקים במסגרת פעילות ארגון נכי ישראל. עו"ד ליאור שחטר עמד על פועלו של קופל ששימש כיו"ר מרכז בית"ר, כשקידם אינטגרציה בענף הספורט. מר משה ויינקרץ, סיפר על פעולותיו לשילוב נערים ונערות מהמגזר הערבי וילדי שוהים זרים בענף הכדורסל בישראל. מר אריה רזנצוויג עמד על תרומתו לוועד האולימפי ולייצוג ישראל בחו"ל והצעדתה להישגים משמעותיים. מר יעקב גלברמן תיאר את תרומת קופל למשפחות נזקקות ואוכלוסיות מוחלשות, בין אם ביצירת מסגרות ספורטיביות לילדים ובין אם בתרומת ציוד.

בתו של קופל הגב' מאי קופל ששון תיארה את מידותיו הטובות של אביה ואת תרומתו הרבה לחברה. היא ציינה כי אביה משלם מחיר אישי כבד, והביעה חשש כי שליחתו לריצוי עונש מאסר תשבור את נפשו ותפגע בבריאותו. בנו של קופל, מר אור קופל, תיאר את הקשר המשפחתי ההדוק ואת מידת המחויבות הגבוהה של אביו למשפחתו, ותיאר כי אביו חנך אותו לערכים של יושר, הגינות ועזרה לזולת. על מידותיו הטובות של קופל עמד גם חבר ילדות מר אמנון אלפר.

לצד העדויות הוצגו לביהמ"ש גם מכתבי הוקרה והערכה בהקשרו של קופל.



בעניינו של עופרי הוגשו מכתבי הוקרה והערכה.

טיעוני הצדדים

בהתייחס לטיעוני הצדדים, איני נדרשת לטענות שהתבססו על ראיות שנשמעו בתיק והפרשנות שנתנו להן מי מהצדדים, וכפי שצוין בהערות המבוא, גזר הדין מבוסס על כתב האישום ואינו חורג ממנו.

ב"כ המאשימה עמדה על הערכים המוגנים בהם פגעו הסוכנים במעשיהם, וטענה כי מידת הפגיעה בערכים המוגנים היא גבוהה. לטענתה, מדובר במסכת חריגה בחומרתה של מעשי מרמה מתוכננים, מתוכננים, שהיה קושי בגילויים שכן הם הוסוו בתוך הפעילות העסקית הלגיטימית, כשקופל ועופרי, שהם בעלי אינטרסים משותפים עסקיים ואישיים, פעלו יחדיו במטרה לסכל את גביית המס ולמנוע מרשויות המס כספים המיועדים לקופה הציבורית. לדבריה, קופל נמנע באופן שיטתי מתשלום המס ביחס לרב אור, ועשה כל שביכולתו במטרה לסכל את גביית המס בהקשרה, והוא שהגה והוביל את הפעילות המרמית, ורתם אליו את עופרי, אשר מצידו התמסר למעשי המרמה באופן מוחלט והווה בסופו של דבר גורם מרכזי בהוצאת המרמה אל הפועל. ב"כ המאשימה עמדה על משך הזמן במהלכו בוצעו העבירות וציינה את הנזק שנגזרם לקופה הציבורית בסך של כ- 7 מיליון ₪, כשהחומרה חורגת לשיטתה מההיקפים הכספיים. בשל מרכיבי החומרה ביקשה ב"כ המאשימה ללמוד על מדיניות הענישה מתיקים שמעשיהם דומים לשיטתה מבחינת חומרתם, הגם שהעבירות שונות, בהם נגזרו עונשי מאסר ממושכים. ב"כ המאשימה ציינה כי לאור האבחנות בין הנאשמים, יש מקום למתחמים שונים באופן מהותי. בעניינו של קופל עתרה המאשימה למתחם ענישה הנע בין 4.5 ל- 6 שנות מאסר בפועל. ביחס לעופרי הוצע מתחם ענישה הנע בין 18 ל- 30 חודשי מאסר בפועל. אשר למתחם הקנס, נטען שיש להטיל קנס מכביד ההולם את חומרת מעשי העבירה שיעקר את כדאיות ביצועם. בעניינו של קופל הוצע מתחם קנס בטווח שבין 300,000 ל- 500,000 ₪. בעניינו של עופרי הגבילה את עצמה המאשימה במסגרת הסדר הטיעון לסכום של 300,000 ₪ וזה הקנס לו עתרה. כן עתרה לקנסות לרב אור ובר אור.

בהתייחס לנסיבות שאינן קשורות לקביעת המתחמים, עמדה המאשימה על העיתוי המאוחר ביותר, בזמן פציעות כהגדרתה, בו החליטו קופל ועופרי להודות במיוחס להם, ציינה כי לא היה כמעט חסכון בזמן השיפוט. בכל הנוגע להסרת המחדל, טענה המאשימה כי נושא זה אינו נוגע לעופרי שלא נדרש להסיר מחדל, והדגישה שהמחדל הוסר לאחר ששולם באופן מלא מקופת הפירוק של רב אור, במסגרת הסכמות אליהן הגיעה המפרקת עם כל הצדדים ובהן רשויות המס, לאחר שרשויות המס נקטו הליכים, כך שאין לראות בהסרת המחדל פעולה רצונית מצד קופל המצדיקה התחשבות בעונשו. היא התייחסה למשמעות המועטה שיש ליתן לשיטתה להתנהלותו הנורמטיבית של קופל, ובעניינו של עופרי עמדה על עברו הפלילי הרלבנטי מאותה תקופה המלמד על דפוס התנהגות. היא הדגישה את שיקולי הרתעת הרבים, להם ביקשה ליתן משקל נכבד. בכל הנוגע לתרומתו של קופל לחברה ציינה כי לצד הוקרת מעשיו יש לתת משקל לעובדה שעם ביצוע העבירות פגע במשאבים ציבוריים ולמעשה בציבור בכללותו. ביחס לחלוף הזמן, עמדה ב"כ המאשימה על לוחות הזמנים ממועד סיום ביצוע העבירות בשנת 2009 ועד להגשת כתב האישום בשלהי שנת 2013, לאחר הליכי הסרת חיסיון ושימועים, בעקבותיהם בוצעו השלמות חקירה. המאשימה הדגישה כי אין מדובר בשיהוי. המאשימה ציינה כי בעמדתה העונשית ניתן משקל נכבד לנסיבות האישיות רפואיות של עופרי ושל זוגתו. לעניין הזיקה בין הסדר הטיעון עם נאשמי הפניקס על ענישתם של הסוכנים, טענה ב"כ המאשימה שאין להקיש ממנו דבר, שכן מנהלי הפניקס הורשעו מכוח אחריותם כמנהלים בפניקס מבלי שיוחסה להם אחריות ישירה לביצוע העבירות, כשהמעשים



והעבירות המיוחסים להם הם שונים, והסדר הטיעון עימם נחתם בראשית פרשת ההגנה בעניינם, בין היתר על סמך נתונים שהתבררו בעת שמיעת עדויות קופל ועופרי.

בסופו של דבר, בתוך המתחמים שהציעה ביקשה המאשימה למקם את קופל בחלק העליון של המתחם ולגזור עליו 5.5 שנות מאסר וקנס בסך 400,000 ₪ ואת עופרי בחלק התחתון ולגזור עליו 21 חודשי מאסר קנס בסך 300,000 ₪.

סנגורם של קופל ורב אור עמד על נסיבות המפחיתות מחומרת הפגיעה בערכים המוגנים, בהדגישו כי תניות המחאת הזכויות בהסכם העמלות נבעו מרצונו של קופל לעזוב את עסקי הביטוח, ללא כל קשר למטרה נפסדת של התחמקות ממס או פעולות מרמה. עוד נטען כי המעשים כולם קשורים לסוגייה של ניכוי מס במקור, ואין מדובר בהשמטת הכנסות או באי הגשת דו"חות במרמה, אלא בפעולות מרמה שתכליתן להתחמק מניכוי מס במקור ולא נועדו להתחמק מתשלום מס בהתאם לדוחות, כך שחומרת המעשים ומידת הפגיעה בערכים המוגנים היא פחותה. הוא ציין שהחובה בניכוי מס במקור חלה על הפניקס ולא על קופל ורב אור, ובכל הנוגע לשנת 2007 הדגיש שבמועד שבו נוצרה חובת הניכוי במקור, לא הועברו כספים בפועל, אך הפניקס צריכה הייתה להעביר את המס ובמידת הצורך יכולה הייתה לפתוח בהליכים אזרחיים נגד קופל. לטענתו, הנאשם לפי תפישת עולמו ויחסיו עם הפניקס הניח שהמיסים ייגבו ויועברו לרשויות בסופו של יום כך שמדובר לכל היותר בדחיית עיתוי התשלום, ונתון זה משפיע אף הוא על מידת הפגיעה בערכים המוגנים. אקדים ואעיר כי טענה אחרונה זו עומדת באי התאמה לעובדות כתב האישום, בהן צוין כי לרב אור הצטברו לאורך השנים חובות מס שחייבו פתיחה בהליכי גביה, וכי רב אור וקופל היו הלכה למעשה סרבני תשלום מיסים, ולפיכך חורגת מהעובדות עליהן אתבסס במסגרת גזר הדין. עוד נטען לגבי כספי העיקול כי היה מוטל על הפניקס להעבירם מיד לאחר העיקול והמחדל עומד לפתחה או לפתחה של רשות המיסים של מימשה את העיקול. לעניין מעמדו וחלקו היחסי של קופל, טען הסנגור כי אין הצדקה לאבחנה משמעותית בין קופל עופרי שהיו שותפים בכל העמלות, היו להם עסקים משותפים, באופן המלמד על האינטרס הכלכלי המשותף לשניהם. עוד טען כי חרף התיקון שנעשה בכתב האישום בעניינו של עופרי, יש מקום להשוות את הענישה של השניים לאור העובדה שסיפור המעשה בעניינם הוא זהה. הסנגור הפנה לפסיקה, וטען כי יש מקום להקל בקביעת מתחם הענישה יחסית לתיקים של השמטת הכנסות ממש בסכומים דומים. על יסוד כל המפורט טען הסנגור למתחם ענישה הנע בין 4 ל- 14 חודשי מאסר.

בכל הנוגע לנסיבות שאינן קשורות למעשי העבירה, טען הסנגור שיש לתת משקל לחרטתו של קופל ולמעשי האקטיביים לקידום הסרת המחדל, כשאמנם המחדל הוסר במסגרת הליך הפירוק, אולם חלק מהכספי הסרת המחדל מקורם ביוזמות מצד קופל שהתאמץ לקדם את הסרת המחדל וכספים שעמדו בפניקס לזכות רב אור וקופל לא הועברו בהחלטה חד צדדית של הפניקס עד לנקיטת ההליך על ידי רשות המיסים. אשר להסדר הטיעון אליו הגיעה המאשימה עם נאשמי הפניקס, טען הסנגור כי השינוי בכתב האישום בעניינם של נאשמי הפניקס הוא מהותי בהתאם להסכמות שגיבשה המאשימה עימם, אלא שלשיטתו העובדות המפורטות בכתב האישום מגלות תמונה דומה ביחס לנאשמי הפניקס וביחס לסוכנים עד כי מתחייבת ענישה כלפי קופל ורב אור שנגזרת בהתאמות המחויבות מעונשי נאשמי הפניקס, ואינה מנותקת מהענישה של נאשמי הפניקס כפי שמבקשת המאשימה. בנוסף, נטען שגם ביחס לנאשמי הפניקס החיסכון בזמן שיפוטי הוא מצומצם וכי חלק נכבד מפרשת הראיות נגע לנאשמי הפניקס. עוד נטען כי לא הפניקס הייתה מי שהסירה את המחדל. הסנגור עמד על חלוף הזמן מאז ביצוע המעשים המצדיק לשיטתו הקלה בעונש. אשר לנסיבותיו האישיות של קופל, הודגש כי מדובר באדם מבוגר, נורמטיבי ללא עבר פלילי, ונטען שאין מקום לתת משקל לשיקולי הרתעה אישיים או כלליים בעניינו. הסנגור הגיש שורה ארוכה של מכתבים, המצטרפים לעדי



ההגנה לעונש וציין כי יש ליתן משקל ממשי לקולא לתרומתו הנכבדת של קופל לחברה ולארבעים שנים של עשייה ציבורית ענפה. הוא עמד על הפגיעה שנגרמה לקופל במישור האישי, משפחתי ועסקי כתוצאה מהפרסום השלילי בעניינו. הוצגה חוות דעת פסיכולוגית בקשר לילדיו של קופל בני 10 ו-11 והשפעת הניתוק של קופל האב על בני משפחתו. לעניין הפגיעה בתעסוקה, הוצהר כי הרישיון לעסוק בתחום הביטוח עתיד לפקוע לאור הרשעתו, וכי פועלו של נאשם 1 בעולם העסקים נפגע והוא מתקשה לקבל אשראי מהבנקים, ועובד כשכיר בחברה משפחתית. נטען כי קנס גבוה בהתאם לעתירת המאשימה יביאו לפשיטת רגל. על רקע זה, טען הסנגור למתחם קנס בטווח שבין 50,000 ל-250,000 ₪. הסנגור טען כי יש לגזור על קופל תקופת מאסר לריצוי בעבודות שירות וקנס שאינו עולה על הקנס שהוטל על מי מנאשמי הפניקס במסגרת הסדר הטיעון בעניינם.

סנגורם של עופרי ובר אור טען כי חלקו היחסי של עופרי במעשים קטן בהשוואה לכל יתר המעורבים ובפרט קופל, אשר היה הדמות הדומיננטית והמובילה. הוא הדגיש שקופל ועופרי אינם ישות אחת, ולא היה לשניים מניע משותף, ויש לבחון את מעשיו של עופרי כדמות משנית וכמי שהודח לביצוע המעשים על ידי קופל, כשכעולה מעובדות כתב האישום הוא כלל לא נכח במפגשים רבים בהם סוכמו המהלכים מול נאשמי הפניקס. הסנגור טען כי חרף העובדה שקופל ועופרי עבדו בשיתוף פעולה במהלך שנים רבות, לא היה לעופרי כל אינטרס בביצוע המעשים, ולא צמחה לו מהם כל טובת הנאה. הוא פירט כי תשלומים לטובת רב אור אשר הועברו לבר אור הוחזרו לרב אור במלואם, וטען שהמחאת הזכויות נוצרה בשל בעיות של רב אור מול רשויות המס ומול הפניקס. על רקע טענות אלה טען הסנגור שעופרי סייע להתחמקות ממס ולא מעבר לכך, וביקש לגזור את עונשו בהתאם. עוד טען כי אין לראות במעשיו כחורגים מעבירות על סעיף 220(6) לפקודת מס"ה, שחומרתן פחותה. לאחר הטיעונים לעונש ביקש הסנגור לצרף הבהרה בכתב בנושא האחרון. אקדים ואעיר כי טענותיו אלה של הסנגור חורגות מעובדות כתב האישום ומהוראות החיקוק, כשעופרי לא הורשע בעזרה לאחר להתחמק ממס, ומעשיו לא הוגבלו רק למניעת ניכוי במקור, והוראות החיקוק בהן הורשעו עופרי ובר אור אינן אלה הקבועות בסעיף 220(6) לפקודת מס"ה. הסנגור הצטרף לטענות שנטענו לגבי המשמעות של דחיית תשלום מס שהיא חמורה פחות מהשמטת הכנסות במובנה הקלאסי ומשליכה לקולא על עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים. אשר להשוואה בין עניינו של עופרי לבין אחריות נאשמי הפניקס, חלק הסנגור על תזת המאשימה לפיה מעשיהם של נאשמי הפניקס פחותים בחומרתם מאלה שביצע עופרי. הוא טען כי הפניקס היא זו שהחזיקה את הכספים ולא העבירה אותם לרשויות המס, אשר מצדן היו יכולות לפעול לגביית הכסף בכל עת, כך שיש לראות בהתנהלות רשויות המס אשם תורם בכל הנוגע לעיכוב בגביית המס והפגיעה בקופה הציבורית. הסנגור טען למתחם ענישה בעניינו של עופרי הנע בין מאסר מותנה לבין 18 חודשי מאסר, ולמתחם קנס בטווח שבין אלפי שקלים בודדים לעשרות אלפי שקלים, והגיש פסיקה.

אשר לנסיבות הקונקרטיות, טען הסנגור כי עופרי הודה במיוחס לו, והלן על הפער בין גישתה הגמישה של המאשימה ביחס לנאשמי הפניקס, ונכונותה להגיע עמם להסדר טיעון כולל, אל מול הגישה הנוקשה כלפי עופרי שביקש לסיים את ההליך בשלב מוקדם יותר, מהלך שלא צלח. לפיכך, טען שאין לזקוף לחובת עופרי את ניהול ההליך עד לשלביו המתקדמים. הוא עתר להחיל שיקולי ענישה אשר נלקחו בחשבון בעניין נאשמי הפניקס על עניינו של עופרי ולהשוות את עונשו לעונש שקיבלו הראשונים בהתאם לעיקרון האחידות בענישה, זאת לאור העובדה כי מדובר בפרשה אחת המגוללת מסכת עובדתית אחת, כשלשיתו מעשיו של עופרי פחותים בחומרתם ממעשי נאשמי הפניקס. ביחס לעבר הפלילי, נטען כי ההרשעה מאוחרת למעשים נושא תיק זה. הסנגור הצטרף לטענות ביחס לחלוף הזמן, ועמד על השלכות שלבי החקירה וניהול המשפט על עופרי ובני משפחתו, תוך שהדגיש כי לא היה בהתנהגות הנאשם דבר שהביא



לעיכוב ההליכים. בכל הנוגע לנתונים האישיים משפחתיים ורפואיים עמד הסנגור על הנסיבות הרפואיות של עופרי ורעייתו, ומפאת צנעת הפרט, כמו גם ההחלטה בדבר איסור פרסום נושאים אלה, לא אפרט מעבר לכך. בהקשר המשפחתי הובהר כי עופרי סועד בקביעות את אמו הקשישה. לעניין תרומתו לחברה, צוין כי עופרי הוא קצין, נכה צה"ל לאחר פציעה במהלך פעילותו הצבאית, אשר המשיך לשרת בשירות מילואים חרף נכותו. הסנגור פירט את פעילותו ההתנדבותית של עופרי לקחת חלק והציג מכתבי הערכה מטעם גופים שונים. לאור המקובץ, עתר הסנגור להטיל על עופרי עונשים בתחתית מתחם הענישה ומתחם הקנס להם טען. אשר לקנס שיוטל על בר אור, טען הסנגור כי חרף טענת המאשימה מדובר בחברה שאינה פעילה ומצויה בהליכי פירוק משנת 2010 והציג אישור מרשויות מע"מ על הפסקת פעילות החברה ולפיכך עתר להשתתף קנס סמלי בלבד.

דברי הנאשמים

קופל ציין כי הוא מצר על המעשים ולוקח עליהם אחריות. הוא הדגיש את פועלו ארוך השנים לטובת הציבור במסגרתו העשיר את הקופה הציבורית. הוא הביע תחושת בושה בגין המעשים ותיאר את תחושותיו הקשות, את הפגיעה התדמיתית הקשה שנגרמה לו ואת הפגיעה שנגרמה לבני משפחתו. הוא הדגיש כי תמיד הקפיד על דיווחי הכנסות תקינים ותיאר את מאמציו להסרת המחדל, הדגיש כי כיום ירד מכלל נכסיו וביקש להתחשב בו ולא להטיל עליו עונש שירחיקו ממשפחתו.

עופרי אף הוא לקח אחריות על המעשים והביע צער, תוך שהדגיש שלא היה לו כל אינטרס לבצע את המעשים והתנהלותו העסקית הייתה חסרת זהירות. הוא תיאר את הקושי שחווה רעייתו, והתייחס לטיפול בה ובאמו הקשישה. עופרי עמד על הקושי שחוויים הוא ומשפחתו כתוצאה מניהול ההליך הממושך, והתייחס לרגשות האשמה. הוא תיאר את תרומתו לקהילה במסגרת גופים שונים. עופרי ביקש את רחמי ביהמ"ש בגזירת הדין.

דין והכרעה

הערכים המוגנים הנפגעים מעבריינות מס הם בגדר מושכלות ראשונים, אין צורך במסגרת גזר דין זה לפרטם בהרחבה, ורק אציין את הפגיעה בנשיאה השוויונית בנטל, והפגיעה בקופה הציבורית וביכולת תכנון התקציב. שיטת המס בישראל מבוססת על שתי אבני יסוד: הראשונה, דיווח מלא, היינו מסירת מלוא המידע הרלבנטי במועד על ידי הנישום ועל ידי מי שמחויב בדיווח, והשנייה, תשלום ו/או העברה של מלוא המס על ידי הנישום ועל ידי מי שמחויב בכך במועדים שנקבעו בחוק. פגיעה בכל אחת מאבני היסוד משבשת את השיטה בכללותה. מקום שהעבירות מבוצעות תוך שימוש במרמה ומטרתן להתחמק ממס, גדלה, כמוכן, באופן ניכר מידת הפגיעה בערכים המוגנים.

כפי שפורט לעיל, עניינו של כתב האישום במעשי עבירה שביצעו הסוכנים במטרה להתחמק ממס ביחס לשלושה נושאים, שניים מהם קשורים למניעת ניכוי מס במקור, והשלישי קשור לשחרור במרמה של כספים מעוקלים שנועדו לתשלום חובות מס.



בכל הנוגע למניעת הניכוי במקור, נושא שהוא מרכזי מבחינת מסכת העובדות, יש מקום להעיר מספר הערות הנוגעות לעוצמת הפגיעה בערכים המוגנים.

ראשית, בגדר סעיף 220 לפקודת מס"ה נכללים שישה סעיפים קטנים, סעיף סל החובק את כל פעולות המרמה הנעשות במטרה להתחמק ממס (סעיף 220(5) לפקודת מס"ה), וחמישה סעיפים שעניינם מעשים קונקרטיים המבוצעים במטרה להתחמק ממס, ובהם השמטת הכנסות מדו"ח, ניהול ספרים ופנקסים כוזבים, מסירת אמירות כוזבות, עריכת תרשומות כוזבות (סעיפים 220(1)-(4) לפקודת מס"ה), וכן הצגת מסמך כוזב למשלם ההכנסה לצורך מניעת ניכוי מס במקור (סעיף 220(6) לפקודת מס"ה). סעיף 220 לפקודת מס"ה קובע דרגת ענישה אחידה לכל פעולות המרמה השונות והמגוונות שתכליתן התחמקות ממס, מבלי שהוא מבחין מבחינת החומרה בין מניעת ניכוי מס במקור לבין השמטת הכנסות. אין בכך כדי ללמד על כך שבמציאות המשפטית לא קיימות סיטואציות עובדתיות שונות שחומרתן נבדלת זו מזו, אך יש בכך כדי ללמד על החומרה שמייחס המחוקק לכל פעולות המרמה במטרה להתחמק ממס מבלי שהוא מבחין ביניהן.

שנית, החומרה שמייחס המחוקק למרמה שתכליתה מניעת ניכוי מס במקור, נובעת מחשיבותו של כלי זה ותפקידו במסגרת שיטת המס הכוללת. על מנת להבטיח את האפקטיביות של שיטת המס, למנוע השתמטות מתשלום מס ואף למנוע עיכובים בגביית מס, וכדי להקטין את הצורך בנקיטת הליכי גביה וכן הליכים משפטיים הכרוכים בזמן ובעלויות, נקבעו בחקיקה מנגנונים שונים שתכליתם לקדם ולהבטיח גביית מס מיטבית. שני מנגנונים מרכזיים הם חובת ניכוי מס במקור על ידי הגורם המשלם לנישום, וחובת תשלום מקדמות על ידי הנישום. בהקשרו של גזר הדין שלפניי אתמקד בראשון.

בבסיס חובת הניכוי במקור עומדת:

"שאיפתה של כל מערכת מיסים היא לגבות את המס ככל האפשר בסמוך להתהוות ההכנסה החייבת... על מנת שגביית המס תהיה ככל האפשר סימולטנית עם צמיחת ההכנסה, הוטלה במקרים רבים חובת התשלום על משלם ההכנסה באמצעות ניכוי במקור" (א. רפאל "מס הכנסה" (כרך ו) בע' 350).

וכן:

"כפי שצינו בפתח דיוננו בהוראות השונות הנוגעות לניכוי במקור, הוראות אלה מהוות למעשה אמצעי שבו משתמשות רשויות המס לגביית המס המגיע מהנישומים, שלהם משתלמת ההכנסה שממנה מנוכה המס... המס הנגבה על פיהן הוא למעשה תשלום על חשבון המס המגיע על הכנסתו החייבת של הנישום" (שם, בע' 361).

חובת הניכוי במקור בשיעור 40% ביחס להכנסות מעמלות ביטוח קבועה בסעיף 166(ג)(1) לפקודת מס"ה ובתקנות מס הכנסה (ניכוי מעמלת ביטוח), תשכ"ד - 1964. כידוע, ניתן לקבל פטור מניכוי מס במקור, מלא או חלקי לשיקול דעת הרשות, בהתאם להתנהלות הנישום ומידת האמון שרשויות המס נותנות בו ביחס לעמידתו בחובות הדיווח והתשלום. הנה כי כן, האמצעי של חובת ניכוי מס במקור, נועד להבטיח גבייה אפקטיבית ומיטבית, בין היתר ביחס למי



שיש קשיים בגביית המס ממנו.

למען שלמות התמונה, אציין כי נקבעו בחקיקה השימושים שמותר לרשות המס לעשות בכספים ששולמו לה, מעבר לחיובי המס באותה שנת מס, וקיצוזים שהיא רשאית לערוך בין אותם כספים המוחזקים ברשותה לבין חובות אחרים של הנישום. וכך, נקבע כי הרשות יכולה להשתמש בכספים שהגיעו אליה גם לגביית חובות החורגים מחובות המס לאותה שנה, במגבלות ובתנאים שנקבעו בחוק. בהקשר זה אני מפנה לדוגמא לסעיף 165(א) לפקודת מס"ה שכותרתו "קיצוז הניכוי", וכן להסדרים הקבועים בסעיפים 159א, 160 ו- 160א לפקודת מס"ה בדבר החזרי מס יתר בעקבות הגשת דו"ח או עריכת שומה וסמכות העיכוב של החזרי המס בהליך שומה. לצד אלה קיימות הוראות כלליות בחוק קיצוז מסים, תש"ס-1980, והן חלות על כל "חוב מס" ועל כל "החזר מס", ונקבעה בהן אפשרות הקיצוז של החזר המס כנגד חוב המס בתנאים שפורטו בחוק.

כעולה מן המקובץ, סכומים המשתלמים לרשות המיסים במסגרת ניכוי במקור או כמקדמות, ניתן לעשות בהם שימוש, בתנאים המפורטים בחוק, גם לתשלום חובות מס החורגים מהמס לאותה שנת מס. אין משמעות הדברים שתכלית הניכוי במקור היא גביית חובות עבר, אך מקום שנישומים נמנעים מקיום חובותיהם לשלם מס כדין, מוסמכת הרשות שלא להעניק להם את הפריבילגיה שבפטור מניכוי מס במקור, והיא רשאית להשתמש בכספי הניכויים שהועברו אליה על פי דין, לכל התכליות ובכל האמצעים שמתיר לה הדין. גם מטעם זה יש בכלי של חובת ניכוי מס במקור משום אמצעי לגביית מס מיטבית, בין היתר, כלפי סרבני מס.

שלישית, מבלי למעט מן האמור לעיל, דומה שיש ממש בטענה הכללית שמידת החומרה של מעשי העלמה במרמה של מקור הכנסה וכן השמטת מלוא ההכנסות ללא כל תיעוד ודיווח, עולה בדרך כלל על מידת החומרה שבנקיטת פעולת מרמה כדי לגרום לאי ניכוי מס במקור. עם זאת, אין מדובר בכלל בל יעבור, ויש לבחון את מכלול הנסיבות ואת מידת התחכום ועוצמת המרמה בכל ארוע כדי לקבוע את דרגת החומרה ועוצמת הפגיעה בערכים המוגנים.

רביעית, העובדות המפורטות בכתב האישום בהקשר של מניעת ניכוי מס במקור, אינן מתמצות בהצגת מסמך כוזב בדמות אישור על פטור מניכוי מס במקור למשלם ההכנסה, אלא הן כוללות מערך מרמתי רחב ומקיף שתכליתו התחמקות ממס, ולכך השלכה על דרגת החומרה ועל מידת הפגיעה בערכים המוגנים. בהקשרו של ההליך שלפניי והפעולות שתכליתן מניעת ניכוי מס במקור, יש לזכור שהסוכנים הורשעו בעבירות של מרמה במטרה להתחמק ממס, כשעופרי ובר אור לא הורשעו כלל בעבירה על סעיף 220(6) לפקודת מס"ה. קופל ורב אור הורשעו בנוסף גם בעבירות על סעיף 220(6) לפקודת מס"ה ביחס להמחאת הזכות בשנת 2007 וכן בניהול תרשומות כוזבות.

על רקע הערות אלה יש לבחון את המחלוקת בין הצדדים לגבי מידת הפגיעה בערכים המוגנים שנגרמה כתוצאה ממעשי העבירה. כפי שצוין, המאשימה רואה בהתנהלות הנאשמים ככזאת שנועדה לסכל כל הליכים של גביית מס מרב אור, נותנת משקל רב להיות רב אור סרבנית תשלום, מייחסת לסוכנים תוכנית מרמה כללית, מקפת ומתוחכמת, ההולכת ומשתכללת, שתכליתה התחמקות ממס ומתשלום חובות מס, ורואה בקופל וכן בעופרי את האחראים העיקריים להתנהלות הפלילית. ההגנה לעומתה ממקדת את סיפור המעשה בפעולות המנעות מניכוי מס במקור, שתכליתן דחיית מועד העברת המס, שהפניקס ולא רב אור הייתה מחויבת להעביר לרשות המיסים, כשהנזק לאינטרסים הציבוריים תחום, לשיטתה, שכן הדיווח ונתוני המס קיימים ורק עיתוי התשלום נדחה, ולכל היותר הנזק מוגבל לגובה מס חברות



שהייתה רב אור נדרשת לשלם.

במחלוקת בין הצדדים אני סבורה כי מידת הפגיעה בערכים המוגנים אינה נמוכה כלל, כפי שמבקשת ההגנה להציגה, שכן המעשים חורגים מפעולות לדחיית תשלום מס, ומונעים מרצון כללי ושיטתי לא לאפשר לרשות המיסים לשים את ידה על כספים שנועדו לתשלום מיסים וחובות מס, לרבות אפשרות להתקזז בקשר לחובות קודמים, ובהתאמה, חומרתם ברורה. בנוסף, בהקשרו של קופל קיימת חומרה יתרה בפעולות הזיוף של המסמכים בצורה אקטיבית ומתוככמת, וקבלת הכספים המעוקלים במרמה בנסיבות מחמירות, גם אם מדובר בסכום של 365,000 ₪, המהווה כ- 5% מכלל הסכום. מעשים אלה לא יוחסו לעופרי, אם כי עופרי איפשר את קבלת הכספים ששחררו במרמה על סמך המסמכים המזויפים על ידי קופל.

מן העבר השני, לאחר תיקון כתב האישום בעניין נאשמי הפניקס, אין מדובר עוד בתיק ייחודי בעל מאפייני חומרה מיוחדים, כפי שטוענת המאשימה, וחומרתו של התיק דומה לחומרתם של תיקי מס אחרים חמורים, בהם מבוצעות מגוון פעולות מרמה אקטיביות ושיטתיות, במשך תקופה, בהיקף כספי ניכר, כשהפעולות כוללות גם זיוף מסמכים (בין בייצור חשבוניות פיקטיביות ובין בייצור מסמכים מזויפים אחרים). להשקפתי, ההיבט המחמיר המיוחד בפרשה זו, כפי שבא לידי ביטוי בכתב האישום המקורי, נבע מהחבירה המשותפת הנטענת של גוף ציבורי, גדול ומשמעותי כמו הפניקס, ביחד עם הסוכנים, כל אחד לפי חלקו, במטרה להכשיל את רשויות המס ולהתחמק במרמה מתשלום מס. עם תיקון כתב האישום בעניין נאשמי הפניקס, כשמצד אחד הפניקס אינה שותפה עוד לחבירה עם הסוכנים במטרה להתחמק ממס, ומצד שני היא אינה קורבן של הסוכנים, קהתה חומרת אותה פעילות משותפת, שהיא אשר יצרה מלכתחילה את החומרה היתרה, הגם שלא חל שינוי בתוצאה של הכבדה על רשויות המס בגביית מס או חובות מס. לפיכך, תיקון כתב האישום בעניין נאשמי הפניקס משפיע לא רק על עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים ביחס לנאשמי הפניקס, אלא משפיע במידה מסוימת על מיתון עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים של המעשים בכללותם, לרבות מעשי הסוכנים, שאין מיוחסת להם עוד חבירה עם נאשמי הפניקס בתוכנית מרמה כלפי הרשויות. בנוסף, לעניין עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים, אני נכונה להתחשב בכך שהחובה להעביר את המס שיש לנכותו במקור מוטלת על משלם ההכנסה, הפניקס, וכן שהפניקס היא ששימשה כנאמנה של רשות המיסים ביחס לכספים שעוקלו אצלה לטובת רשות המיסים בשנת 2006. גם לנתונים אלה יש משמעות במיתון מסוים של חומרת הפגיעה בערכים המוגנים מצד הסוכנים.

לעניין מדיניות הענישה, המאשימה בטיעוניה ציינה כי נוכח ייחודיות התיק, אין היא מבקשת ללמוד על מדיניות הענישה מתיקים רגילים של עבירות מס, והפנתה לפסיקה הנוגעת לעבירות אחרות ולמעשים בעלי חומרה שהיא גבוהה בבירור מהמעשים שלפניי. עינתי בפסקי הדין ואיני סבורה כי יש בהם ו/או בעובדותיהם ו/או בנסיבותיהם כדי ללמד על מדיניות הענישה הנוהגת והמקובלת ואף לא לשמש כלי עזר לגיבוש מדיניות הענישה הראויה ביחס לתיק שלפניי.

אשר לפסקי הדין שהציגה ההגנה, איני סבורה שיש מקום להתבסס על פסיקה שהיא תולדה של הסכמות עונשיות במסגרת הסדרי טיעון, כמו כן, יש קושי להשוות בין מקרים שנעדר מהם מרכיב ממשי של תחכום או בין מקרים שהיקפם הכספי מתון לבין המעשים שלפניי. מבין פסקי הדין שהפנתה ההגנה מצאתי לנכון להתייחס לשניים בלבד, אף שגם הם נבדלים לקולא מהנסיבות שלפניי ואחד מהם אינו כולל התייחסות למתחם ענישה.



רע"פ 1648/06 **רייזלר נ' מדינת ישראל**, בו הורשע המערער במסגרת שני כתבי אישום בעבירות על פקודת מס"ה ועל חוק מע"מ במטרה להתחמק ממס, תוך שימוש בחשבוניות כוזבות וכן הצגת ארבעה אישורים מזויפים בנוגע לפטור מניכוי מס במקור בקשר להכנסות ששולמו לו בהיקף העולה על 4 מיליון ₪. מעשי המערער בוצעו לאחר שוויתר על אזרחות ישראלית, וחזר לאחר מכן לישראל תוך שימוש בדרכון זר וכן הוציא תעודת זהות ובה שם משפחה שונה, כך שמעשיו כללו מרמה אקטיבית מתוחכמת. העבירות בוצעו במשך שש שנים והוא הורשע בעבירות של זיוף, שימוש במסמך מזויף והתחזות כאחר. על המערער נגזרו 15 חודשי מאסר. בערעור שהוגש על קולת העונש, הוחלט בביהמ"ש המחוזי בדעת רוב שלא להחמיר בעונש המאסר רק בשל הזמן הרב שחלף, בין 13 - 18 שנים מביצוע העבירות. דעת המיעוט סברה שיש להעמיד את עונש המאסר על 24 חודשים. בקשת רשות ערעור נדחתה תוך שצוין שמדובר בהתנהלות מתוכננת, מתוחכמת, על פני זמן רב ובסכומים משמעותיים המצדיקה ענישה מכבדה. מדובר בתיק שיש בו קווי דמיון מבחינת התחכום והאקטיביות שבמעשים, כמו גם ההמנעות מניכוי מס במקור והעבירות שבוצעו לתכלית זו, אם כי הסכומים נמוכים במידה משמעותית, המעשים בוצעו לבד ונסיבת חלופ הזמן היא יוצאת דופן.

רע"פ 4233/16 **מור נ' מדינת ישראל**, בו הורשע המערער על סמך הודייתו בעבירות על פקודת מס"ה, הכוללות מרמה במטרה להתחמק ממס וכן מסירת מסמך כוזב כדי להמנע מניכוי מס במקור, וכן עבירות נלוות של זיוף מסמך בנסיבות מחמירות, כשנמנע מדיווח על העיסוק ומהגשת דו"חות ותשלום מס במשך 8 שנים בהיקף כספי של 1.9 מיליון ₪ וכן זיוף פטור מניכוי מס במקור ועשה שימוש במסמכים המזויפים כך שלא נוכה מס במקור, ולבסוף השמיד את פנקסי החשבוניות. מתחם הענישה שנקבע נע בין 12 - 24 חודשי מאסר. ערעור לביהמ"ש המחוזי נדחה, תוך שצוינה החומרה שבשימוש בשיטות מרמה שונות, על פני תקופה ארוכה בתכנון ובהיקף כספי נכבד. ערכאת הערעור ציינה כי מתחם הענישה מקל אך לא התערבה בו כשממילא לא הוגש ערעור על ידי המאשימה. בקשת רשות ערעור שהוגשה נדחתה. מדובר בתיק ללא תחכום, שהיקפו הכספי אינו בר השוואה, ומצאתי לציין בשל מגוון שיטות המרמה, זיוף הפטור מניכוי והעובדה שהעבירות בוצעו לאורך תקופה ממושכת מאד, כמו גם העובדה שנקבע במסגרתו מתחם, כשברור שהמתחם שנקבע הוא נמוך משמעותית מהמתחם שיש לקבוע בעניין קופל.

כשלעצמי מצאתי לנכון להפנות לרע"פ 5872/14 **ירון נ' מדינת ישראל**, בו השמטת ההכנסות עמדה על 6 מיליון ₪, ללא נסיבות תחכום מיוחדות, ונקבע מתחם ענישה בין 15 - 40 חודשי מאסר. אני מפנה לתיק זה יותר בהקשרו של עופרי, כשעניינו של קופל חמור יותר משמעותית בכל מאפייניו.

שני הצדדים התייחסו למכלול המעשים כאל ארוע עונשי אחד, ואלך בדרכם.

בבואי לבחון את חומרת המעשים בנסיבותיהם, אני סבורה כי יש מקום להתייחס לקופל ולעופרי בנפרד, על אף היבטים מסוימים המשותפים לשניהם.

מבחינת קופל, בבחינת המניעים לביצוע העבירות יש משמעות יתרה לרקע לארועים, היינו לקיומם של חובות מס של רב אור לאורך שנים, שהובילו לעיקולים מצד רשות המיסים ולביטול הפטור מניכוי במקור. כפי שפורט לעיל, כל הכספים נושא כתב האישום אמורים היו להתקבל ברשות המיסים בהקשר של רב אור. שילוב הנסיבות של סרבנות מס, ביחד עם הזיקה הישירה של כל הכספים לקופל ורב אור, והאינטרס המובהק שלו ביחס אליהם, יוצר מבחינת המניע שבבסיס



המעשים אבחנה ברורה בין קופל ורב אור לבין עופרי ובר אור, כשבהקשרם של הראשונים מבוצעים מעשי העבירה ממניעי תועלתנות כספית גרידא ותוך זלזול והתעלמות מחובות הנישומים על פי דין ורצון לסכלם.

מבחינת אופי המעשים, הרי שמדובר במעשים מתוכננים על כל שלביהם, הן מול הפניקס והן מול עופרי ובר אור, שתכליתם היא אחת: המנעות מהעברת כספים לרשות המיסים, כשקופל פעל להשגת המטרה בהתמדה ובעקשנות במשך שנים מהשלב שהוטלו על רב אור מגבלות והופעלו הליכי גבייה. מעשי העבירה נוגעים לשלושה נושאים שונים, שחייבו "פתרונות" בנקודות זמן שונות על פני שנים. המעשים כוללים פעולות אקטיביות, שנועדו להסוות את המציאות בתחכום בתוך ההתנהלות העסקית השוטפת, באופן שיהיה קשה לגלותם, לרבות בדרך של עריכת מסמכים כוזבים, דוגמת המחאת הזכות של 2007, הוצאת חשבוניות מס שאינן משקפות את הפעילות המפורטת בהן, וחמור מכך כוללים זיוף אקטיבי ומתוחכם של המחאת הזכות של 2005, לרבות חותמת של הפניקס, וכן של מכתב היסודי והצגתו כמכתב שהופנה למשרד עו"ד, ושימוש בהם, תוך ביצוע עבירות פליליות, לצורך קידום מעשי המרמה. בנוסף, יש מימד של חומרה בכך שהמעשים מבוצעים ביחד עם אחרים.

תפקידו של קופל הוא דומיננטי מאד, הוא בעל האינטרס הישיר, הוא הנהנה, והוא הגורם המוביל והמניע את הפעולות, והיוזם וההוגה של המהלכים, הוא נוכח במפגשים ומעורב בהתרחשויות באופן פעיל הן מול הפניקס והן מול עופרי ובר אור.

לעניין חלקו היחסי של קופל מול המעורבים האחרים, בהמשך להערותי דלעיל, אציין כי כתב האישום מבטא באופן ברור את האבחנה בדומיננטיות בין קופל לעופרי, הן מבחינת האינטרסים המובהקים של קופל, הן מבחינת היקף מעורבותו האקטיבית במעשים, הן מבחינת אופי המעשים הפליליים, לרבות עבירות הזיוף בנסיבות מחמירות והמרמה, והן מבחינת העבירות המיוחסות לכל אחד מהם, וזאת הגם שבחלק מהעובדות, צוינו הסוכנים יחדיו ללא הפרדה מובהקת ביניהם.

אשר לנאשמי הפניקס, בשונה מהמעורבות העמוקה של נאשמי הפניקס בהתאם לנוסח של כתב האישום המקורי, הרי שבהתאם לכתב האישום המתוקן אחריות נאשמי הפניקס שונה מהותית לקולא מזו של הסוכנים מבחינת הוראות החיקוק, וביחס לנאשמים בשר ודם גם מבחינת אופי האחריות כאחריות נגזרת של מנהל וללא אחריות ישירה למעשים, תוך שלא יוחסו להם עוד שותפות בעבירות המס בכוונה להתחמק ממס, לא סיוע לקבלת כספי העיקול במרמה ולא קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות בהזדכות בסך קרוב למיליון ₪, שהועברו תחילה כניכוי במקור בשנת 2009. בנסיבות אלה, ולאור האבחנות המובהקות בין קופל לבין נאשמי הפניקס, ברי כי מעמדו, חלקו והדומיננטיות שלו שונים במובהק מאלה של נאשמי הפניקס, אם כי כאמור, יש משמעות מסוימת לעובדה שהחובה להעביר את הכספים לרשות המיסים היא של הפניקס. ודוק, אין באבחנה בין נאשמי הפניקס לבין הסוכנים, ובהיקף התחום של אחריות הפניקס ונאשמי הפניקס, כדי למעט מהנפסדות שבהתנהלות הפניקס בהקשרו של ההליך שלפניי, אשר מצופה היה ממנה וממנהליה להקפיד קלה כבחמורה, והדברים הובהרו בגזר הדין בעניין נאשמי הפניקס והם חורגים מעניינו של גזר הדין שלפניי.

לעניין הנזק שנגרם, מדובר בסכום כולל העולה על שבעה מיליון ₪, שלא הועבר כניכוי מס במקור או במסגרת העיקול,



שהוא סכום נכבד וגבוה מאד. בהקשר זה אעיר כי סכומי הניכוי במקור קשורים בזיקה הדוקה יותר לסכומי המס, בשונה מסכומי הכנסה ברוטו, כך שפוטנציאל הנזק גבוה, וזאת מבלי למעט מהעובדה שהעבירה עוסקת בהכנסה ולא בהכנסה חייבת או במס. בכל הנוגע לכספי הניכוי במקור, אני מפנה להערוטי לעיל בדבר השימושים שרשאית רשות המיסים לעשות בכספים, כששאלת השימוש בפועל באותם כספים שלא הועברו לרשות המיסים היא תיאורטית, וממילא חורגת מגדרות ההליך הפלילי. אשר לכספי העיקול, אלה נועדו לכסות חובות עבר במסגרת הליכי גבייה. אינני מקבלת את טענת ההגנה לפיה מבחינתו הסובייקטיבית של קופל הוא לא ראה במעשים ככאלה הגורמים להתחמקות ממס אלא רק לדחיית תשלום. אין לנתון זה זכר בכתב האישום בו הודה קופל והורשע, ולאור הרקע שפורט, סרבנות המס והליכי הגבייה, המסקנה המתבקשת היא הפוכה. לפיכך, מדובר בנזק בדרגה גבוהה של חומרה.

מבחינת עופרי, המניע לביצוע המעשים מבוסס על שיקולים של שותפות עסקית עם קופל, שגרמו לו להעמיד את חברת בר אור, הנהנית מפטור מניכוי במקור, לקידום ענייני קופל ובר אור וענייני הסוכנים בכללותם במסגרת הקשר המתמשך עם הפניקס. בהקשר זה, יש משמעות לכך שהפניקס ראתה בסוכנים מקשה אחת והפנתה את דרישותיה כלפיהם ביחד. בכל הנוגע לאבחנה בין עופרי לקופל מבחינת המניעים, אני מפנה לאמור לעיל בעניינו של קופל.

לעניין מעמדו של עופרי וחלקו במעשים, אני מפנה לאמור לעיל בעניינו של קופל. מבלי למעט מהפער הברור בין קופל לעופרי, ומן העובדה שלא יוחסו לו מעשי הזיוף וקבלת הכספים במרמה בנסיבות מחמירות והוא הורשע בסוג עבירה אחד ולא במגוון עבירות מס, יש משמעות לחובת עופרי במעורבותו בשלבים השונים של קידום מעשי העבירה, מעורבות שהתבטאה בחתימה על מסמכים ובמתן אישורים, כמו גם בקבלת הכספים מהפניקס, הוצאת חשבוניות על מלוא הסכום מצד בר אור, קבלת חשבוניות על מחציתו מבר אור ו/או ק. מאי והעברת כל הכספים לקופל ולחברות האמורות, כשמעורבותו זו היא שאפשרה את הגשמת התוכנית הפלילית במלואה. התנהלות זו בכללותה משקפת את פעולות המרמה שביצעו עופרי ובר אור כדי לקדם את התכלית של המנעות ממס. אשר לטענה שמעשיו של עופרי מתמצים בפעולות בהקשר של דחיית העברת המס, אינני מקבלת טענה זו, והעובדות בהן הודה והורשע עופרי מבססות מרמה כוללת, כפי שכבר פורט לעיל. כמו כן, כפי שכבר צוין אין מדובר במי שהורשע בעבירת סיוע, וגם בעניין זה איני רואה צורך לחזור על דברים שנאמרו. מבלי למעט מכל אלה, אני חוזרת ומפנה לעניין מעמדו של עופרי לכך שלא הוא היה בעל האינטרס הכספי הישיר והנהנה הישיר מהמעשים, ולא הוא היה הגורם המוביל והיוזם בביצועם. לעניין היחס בין עופרי לבין נאשמי הפניקס, אני מפנה לדבריי לעיל בהקשרו של קופל, שנכונים בשינויים המחויבים גם ביחס לעופרי, כשגם בעניינו של עופרי, לא ניתן להשוות את מידת המעורבות של עופרי כבעל אחריות ישירה ומבצע עיקרי, למידת האחריות של נאשמי הפניקס בהתאם לכתב האישום המתוקן.

לעניין הנזק, האחריות הראשונה לנזק מוטלת על מי שגרם לחסרון כספים לקופה הציבורית ונהנה מקבלת הכספים לידי, הגם שיש משמעות לכך שעופרי ובר אור אפשרו את היווצרות הנזק. אעיר, כי רשות המיסים לא ראתה בעופרי כאחראי להסרת מחדל דברים אלה נאמרים בפרק זה בהקשרה של אחריות עופרי לנזק.

כעולה מן המקובץ, בהתחשב בעוצמת הפגיעה בערכים המוגנים, ובחומרת המעשים בנסיבותיהם, מתחם הענישה בעניינו של קופל נע מ - 26 ועד 50 חודשי מאסר.



מתחם הענישה בעניינו של עופרי נע מ - 14 ועד 30 חודשי מאסר. אעיר שאלמלא עמדת המאשימה במתחם הענישה שהציעה, היה הרף העליון גבוה יותר במידת מה, אך לאור עמדתה לא אחמיר מעבר לעמדה זו.

לעניין מתחם הקנס בהקשרו של קופל, מדובר במעשים שנעשו מטעמים של בצע כסף, כדאיות כלכלית, ורצון שהכספים לא יגיעו לרשות המיסים, והם מחייבים ענישה כספית משמעותית שתעקר את הכדאיות בביצוע מעשים אלה. כידוע, לצד שיקולים אלה, נדרש ביהמ"ש לבחון כבר בעת קביעת מתחם הקנס את שיקולי היכולת של הנאשם, כשההליך שלפניי, לא הוצג קושי כלכלי המצדיק התחשבות מיוחדת בקביעת המתחם. ההגנה אמנם טענה לקושי כלכלי, אלא שהוצג תלוש שכר בגובה 28,000 ₪ ברוטו (נע/4) והתכתבות עם הבנק שאין בה כדי ללמד על מצב דחוק של קופל (נע/3), וגם ההודעה על זימון לשימוע לגבי רישיון סוכן הביטוח (נע/2), כשקופל טוען שכלל אינו עוסק כסוכן ביטוח וכשלא מוצגת החלטה סופית, אינה מלמדת על קשיי פרנסה. בנסיבות אלה נע מתחם הקנס בעניינו של קופל בין 175,000 - 350,000 ₪. זאת לצד התחייבות נכבדת להמנע מעבירה.

בעניינו של עופרי גיבשו הצדדים הסכמה במסגרת הסדר הטיעון, לפיה ההגנה תטען לקנס בסך 100,000 ₪ והמאשימה לקנס בסך 300,000 ₪, כך שהלכה למעשה הסכימו הצדדים על טווח הקנס, לא נדרשו למתחם הקנס ואין צורך לקבוע מתחם קנס. בהתחשב ביתר מרכיבי הסדר הטיעון מדובר בטווח קנס שהוא סביר וראוי לכיבוד. הסדר הטיעון לא כולל התחייבות להמנע מעבירה, ולאור סבירותו הכוללת, אכבדו, ולא אחייב את עופרי בחתימה על התחייבות.

שיקולי ענישה המשותפים לקופל ועופרי בתוך המתחמים

ראשית, קופל ועופרי הודו במיוחס להם והביעו חרטה.

בשל השלב המתקדם של ההליך, לאחר שנשמעו כל העדים, ערב הגשת סיכומי המאשימה, אין בהודיה משום חסכון זמן שיפוטי ניכר, אם כי נחסך הצורך בכתיבת הכרעת דין בתיק מורכב ועב כרס, ואין מדובר בעניין של מה בכך. אעיר שמקובלת עליי טענת ההגנה כי חלק לא מבוטל מן העדים המהותיים בפרשת התביעה נגעו לנאשמי הפניקס, כך שאורך ההליך שהתנהל היה קשור לא מעט לנאשמי הפניקס.

לעניין לקיחת האחריות על המעשים והבעת החרטה, הרי שבתיקים כלכליים, ובעיקר בתיקי מס, ערכה של חרטה מילולית, שאינה מלווה בחרטה בהתנהגות בדרך של הסרת המחדל, הוא בדרך כלל מועט מאד. בהליך שלפניי, לקיחת האחריות והבעת החרטה הושמעו בפניי לאחר שכספי המחדל הושבו לציבור, ואין לרשות המיסים עוד טענות בעניין זה. עם זאת, הסרת המחדל היא תולדה של הליכים משפטיים שהיוזמה להם מקורה ברשות המיסים, והכספים הגיעו בעיקר מקופת הפירוק של רב אור, לאחר שגובש הסכם פשרה כולל והסדר כולל של החובות (נע/1). ההלכות לפיהן הסרת מחדל שאינה רצונית, והיא תולדה של הליכים משפטיים מצד הרשות, אינה מצדיקה התחשבות לקולא בנאשם כמי שהסיר מחדל (ע"פ 5782/12 גלם נ' מדינת ישראל), מוכרות. מבלי למעט מהלכות אלה, יש הצדקה להתחשב במידה תחומה בעובדה שקופל לא התנגד בסופו של דבר להליכים, אלא היה חלק מהסכם פשרה, וכן בעובדה שמומש נכס אישי שלו, שגם הוא הוחזק במסגרת הליכים משפטיים. בהקשרו של עופרי כלל לא התבקשה על ידי הרשויות פעולה מצידו להסרת מחדל, ומקובלת עליי הערת סנגורו שנתון זה לא אמור לפעול לחובתו אלא להיפך. כעולה מן



המקובץ, יש משמעות לקולא לחרטה, אם כי אין לייחס לה משקל מכריע (עניין לחיאני להלן).

שנית, לעניין חלופי הזמן מאז ביצוע העבירות, המאשימה פירטה את לוח הזמנים מרגע גילוי העבירות שהוסוו בתחום בתוך הפעילות הכוללת והיו קשות לגילוי ועד להגשת כתב האישום, ואיני סבורה כי בנסיבות העניין התנהלות רשויות החקירה והתביעה הייתה איטית או בשיהוי. לאחר הגשת כתב האישום תבעה שמיעת הראיות עשרות ימי דיונים מלאים. לפיכך, אין מקום להקלה בענישה המבוססת על טענות שיהוי, וספק אם ההגנה טענה לשיהוי. מבלי למעט מן האמור, יש משמעות לעובדה שמאז ביצוע המעשים חלפו בין 8 - 10 שנים, בעיקר בהיבט של הצורך בהרתעה, ואין ספק שמבחינת קופל ועופרי מדובר בשנים שבהן נאלצו להתמודד עם ההליך הפלילי על כל המשתמע מכך, והדבר הסב להם קושי.

שלישית, לעניין ההרתעה האישית והציבורית, מקובלת עליי עמדת המאשימה כי לאור מאפייני החומרה, מצדיקים המעשים החמרה מבחינת מיקום הנאשמים במתחם הענישה כדי להרתיע עבריינים פוטנציאליים, ואיני מקבלת את הטענה כי מדובר בסיטואציה ייחודית או ספציפית שאין חשש שתחזור על עצמה, שכן הדגש במעשים הוא ביחס לתוכנית המרמה בכללותה. עם זאת, הזמן שחלף הנע בין 8 - 10 שנים מביצוע המעשים מכהה במידת מה את הצורך בהחמרה לצורך הרתעת הרבים. בנוסף, כפי שצינתי לעיל, את ההיבטים המחמירים ביותר ראיתי בכתב האישום המקורי במעורבות הפניקס ונאשמי הפניקס בחברתם ביחד עם הסוכנים, ובסיכון שחברות ציבוריות יירתמו עם אחרים לביצוע פעילות פלילית בתחום עבריינות המס, תוך הפרת האמון שניתן בהן, על כל ההשלכות הקשות של התנהלות כזו, החורגות מעצם הפגיעה בקופה הציבורית. לאחר תיקון כתב האישום בעניין נאשמי הפניקס, ולאור התוצאה העונשית של ההליך בעניינם, דומה בעיניי שחשיבות ההחמרה בענישה לשם הרתעת הרבים מתמתנת בנסיבות האמורות. לעניין הרתעת היחיד, יש משמעות ללקיחת האחריות והבעת החרטה במיתון הצורך בהרתעה אישית. בנוסף, מבחינת קופל יש משמעות מסוימת להעדר העבר הפלילי, מבחינת עוצמת הצורך בהחמרה לשם הרתעה אישית.

רביעית, בניגוד לעמדת המאשימה אני סבורה כי מבחינת מיקום עונשם של קופל ועופרי בתוך המתחמים, יש להסדר הטיעון עם נאשמי הפניקס השפעה לא מבוטלת לקולא על מיקום הנאשמים בתוך המתחמים. בפרקים קודמים עמדתי על חלקם של נאשמי הפניקס בכתב האישום במתכונתו המקורית, ועל השינוי המשמעותי בעניינם במסגרת הסדר הטיעון בעניינם, שבעטיו הפער בין נאשמי הפניקס לבין הסוכנים מבחינת מעמדם, תפקידם, חלקם במעשי העבירה ומידת אשמתם, הוא משמעותי. עם זאת, כפי שהובהר בפרקים הקודמים וכן בגזר הדין בעניין נאשמי הפניקס, גם במתכונת המצומצמת יש חומרה בהתנהלות הכוללת של חברה ציבורית, בעלת אינטרסים כספיים ביחסיה עם הסוכנים, אשר מורשעת במסירת ידיעות לרשות המיסים ללא הצדק סביר ואי ניכוי מס במקור, וביחס לנאשמי הפניקס בשר ודם, יש משמעות לכך שלא ננקטו כל אמצעי הזהירות המצופים ממנהלים במעמדם. בנסיבות אלה, משמצאה המאשימה להסתפק ביחס לנאשמי הפניקס בעונשים כספיים לצד של"צ וענישה מותנית, תוך הטלת סנקציה כספית ניכרת מאד על הפניקס, לא ניתן להתעלם מדרגת הענישה הנמוכה ביחס לנאשמים בשר ודם שהוסכמה בין הצדדים ואושרה על ידי ביהמ"ש. לאור כל המקובץ, הגם שאין בכל המהלך הקשור לנאשמי הפניקס כדי להשפיע משמעותית על מתחמי הענישה שנקבעו בעניין קופל ועופרי כמפורט לעיל, יש הצדקה, גם בהתחשב בכל ההבדלים בין הסוכנים לבין נאשמי הפניקס, שתהיה לענישה המקלה מאד כלפי נאשמי הפניקס, השפעה והשלכה ממתנת במידה לא מבוטלת על מיקום קופל ועופרי בתוך מתחמי הענישה.



שיקולי ענישה בעניינו של קופל

כפי שצוין קופל נעדר עבר פלילי. עם זאת, לאור משך המעשים ואופיים לא ניתן להתייחס למעשים כאל מעידה חד פעמית.

ביתר מישורי החיים התגלתה דמותו החיובית של קופל ותרומתו לחברה, הכל כמפורט בראיות ההגנה. עדי ההגנה שהעידו תיארו באופן מקיף את עשייתו הציבורית של קופל במשך שנים ארוכות בתחום הספורט ואת התנדבותו לקדם יעדים חברתיים בעלי חשיבות, ותרומתו לחברה ראויה לשבח. לעניין המשקל שיש לייחס לנסיבה זו, אני מפנה לדברי ביהמ"ש המחוזי בערעור המדינה בעניין לחיאני:

"בשורה התחתונה, פעילותו הראויה לשבח של המשיב צריכה להילקח בחשבון, אולם אינה יכולה להכתיב את האמירה הנורמטיבית הגלומה בענישה" (עפ"ג 34767-11-14 מדינת ישראל נ' לחיאני).

אותה גישה הובעה גם בביהמ"ש העליון:

"... נראה כי העונש אשר הוטל על המבקש בבית משפט השלום אכן הקל עמו יתר על המידה, כמות שסבר בית המשפט המחוזי, תוך שהעניק משקל יתר לעדויות האופי הרבות אשר נשמעו בשבחו, ובעיקר - להבעת החרטה מצידו" (רע"פ 3292/15 לחיאני נ' מדינת ישראל).

לפיכך, נזקפת לזכותו של קופל תרומתו החברתית, אך אין בכך כדי להוות נסיבה מכרעת לקולא, בעיקר בתיקי מס בהם מעשי העבירה פוגעים במישרין בקופה הציבורית ובמשאבי המדינה.

קופל הוא דמות ציבורית, והוא תיאר את הנזק שגרם ההליך הפלילי שהסתיים בהרשעה לתדמיתו הציבורית ואת הפרסום בתקשורת בהקשר זה. לא הוצגו ראיות לפגיעה בלתי מידתית או התנהלות לא הוגנת מצד התקשורת, ולעניין הפגיעה בתדמית יש לקחת בחשבון שאת מעשי העבירה ביצע קופל בהיותו פעיל מבחינה ציבורית בתחום הספורט.

אני לוקחת בחשבון את הנסיבות האישיות והמשפחתיות כפי שפורטו בפניי בעדויות ילדיו הבוגרים, במסמך בקשר לקשיים עמם מתמודדים ילדיו הקטינים בני 10 ו- 11 עקב האפשרות שאביהם ישלח לכלא (נע/5) ובדברי קופל עצמו. אני לוקחת בחשבון גם את גילו של קופל באמצע שנות השישים לחייו. יש בעונש שיוטל על קופל כדי לפגוע בקופל ובבני משפחתו, אם כי את כל הנסיבות הללו יכול היה להביא בחשבון בעת ביצוע המעשים.

לעניין המצב הכלכלי, קופל תיאר מצב דחוק בשל ההליך הפלילי, אך כפי שציינתי בעת קביעת מתחם הקנס, לא הוצגו אסמכתאות לפגיעה כלכלית ממשית. מובן, עם זאת, כי ריצוי עונש מאסר ממושך יכביד מבחינה כלכלית על קופל ומשפחתו.

שיקולי ענישה בעניינו של עופרי



לחובת עופרי הרשעה קודמת משנת 2012 בעבירות מס רלבנטיות, בגין ריצה עונש מאסר בעבודות שירות במשך 6 חודשים. הרשעתו זו היא בגין מעשים שבוצעו בחופף לעבירות נושא תיק זה. אין מדובר, אם כך, במי שמעורבותו במעשי עבירה בתחום עבריינות המס, היא מעורבות יחידה וחריגה, וברור שלא ניתן להתייחס לכך כאל מעידה חד פעמית.

לעניין הנסיבות האישיות, משפחתיות ורפואיות, הוצגו מסמכים רפואיים בקשר למחלתו של עופרי וההליכים הרפואיים בעניינו, אשר נשמעו בדלתיים סגורות ומחמת צנעת הפרט לא אפרטם. בנוסף, פורטו נתונים על אודות מצבה הרפואי המורכב של רעייתו אשר גובו במסמכים רפואיים, אשר גם הם לא יפורטו מאותם טעמים (נע/8 - נע/11). הובהר כי עופרי מטפל ברעייתו ומבקר את אמו הקשישה. אני מתחשבת בגילו, ובמכלול הנתונים המשפחתיים. מהמקובץ עולה כי עונש שירחיקו ממשפחתו יקשה על מצב בני המשפחה וכיכיד מאד על רעייתו. המאשימה הצהירה במסגרת הסדר הטיעון וטיעוניה לעונש שהנסיבות הרפואיות האישיות והמשפחתיות הביאו אותה לעמדה לפיה היא מגבילה את עצמה ל - 21 חודשי מאסר כשתחתית המתחם המוצע על ידה עומד על 18 חודשים, היינו היא עותרת לענישה בחלקו התחתון של המתחם המוצע אם כי לא ממש בתחתיתו. כידוע, ככלל ובהעדר טעמים המצדיקים מסקנה אחרת, לא נוהג ביהמ"ש להחמיר מעבר לעמדת המאשימה. בנסיבות שלפני לא אסטה מעמדת המאשימה, ואמקם את עופרי בחלק התחתון של המתחם שקבעתי, בהתאמה לעמדת המאשימה, גם אם אלמלא עמדת המאשימה היה מיקומו של עופרי במתחם הענישה במקום גבוה יותר.

ממכתבי הערכה שהוגשו ומדברי עופרי עלתה דמותו החיובית של עופרי אשר הרבה לתרום לחברה ולפעול למען הציבור במסגרות שונות (נע/12). מדובר במי שהוא נכה של משרד הבטחון לאחר שנפגע בשירותו הצבאי (נע/7), אשר המשיך ושירת במילואים שנים רבות.

סיכום

כעולה מן המקובץ, בחינת השיקולים והנסיבות בתוך מתחם הענישה בעניינו של קופל, בהתחשב בנסיבות החומרה והצורך בהרתעה, ומן העבר השני בעונשים שנגזרו על נאשמי הפניקס, ביחד עם לקיחת האחריות והבעת החרטה, העדר העבר והתרומה המשמעותית לחברה, מביאה למסקנה כי יש למקם את קופל בחלק האמצעי הנוטה כלפי מטה של מתחם הענישה. באשר לעופרי, אלמלא עמדת המאשימה הייתי ממקמת אותו במיקום דומה לקופל, מעט נמוך יותר, בתוך המתחם שנקבע בעניינו, שהוא כזכור מתחם נמוך משמעותית, וזאת בהתחשב בנסיבות הזכות שפורטו לעיל ומנגד במשמעות שאני מייחסת לביצוע עבירות רלבנטיות נוספות בגין הורשע באותה תקופה. עם זאת, עמדת המאשימה במסגרת הסדר הטיעון בעניינו כללה הצגת מתחם ענישה ועונש בחלק התחתון של המתחם, ומכיוון שלא קיימים טעמים המצדיקים החמרה מעבר לעמדה זו, יהא מיקומו של עופרי, כפי שעתרה הלכה למעשה המאשימה, בחלק התחתון של המתחם. למען הסר ספק, אין להשקפתי בהסכמות העונשיות בהקשרו של עופרי, הסכמות שלא התגבשו בעניין קופל, כדי לחייב את מיקומו של קופל אף הוא בחלק התחתון של מתחם הענישה, הן משום שהפער במיקום שני הנאשמים בתוך מתחמי הענישה של כל אחד מהם אינו גדול, הן משום שנסיבותיהם האישיות כמפורט לעיל שונות, והן משום שבפסיקה הוכרה האפשרות לפער בין מיקום נאשמים בתוך מתחמים ו/או בין עונשים שונים לנאשמים באותו הליך, מקום שהפער הוא תולדה של הסדרי טיעון והסכמות עונשיות עם חלק מהנאשמים, והפערים הם סבירים.

לעניין הקנסות, יש מקום לקנסות בחלק האמצעי הגבוה של המתחם ביחס לקופל ובאמצע הטווח המוסכם בעניין



עופרי. לענין קנסות כלפי רב אור ובר אור, שתי החברות מזוהות באופן מלא עם בעליהן, הן אינן פעילות באופן מהותי במשך תקופות ארוכות (נע/13), ויש בהקשרן הליכי פירוק (נע/15), וגם אם הייתה פעילות כספית של סיום התחשבות בתוך החברות או מי מהן (נע/14), הגעתי למסקנה כי אין הצדקה להטיל עליהן קנסות מעבר לקנס סמלי.

אשר על כן, אני גוזרת על הנאשמים את העונשים כדלקמן:

על הנאשם קופל:

1. מאסר בפועל לתקופה של 36 חודשים.

הנאשם יתייצב ביום 4.6.17 שעה 08:00 בבית המעצר ניצן או על-פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על הנאשם לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס, בטלפונים: 08-9787377, 08-9787336.

2. מאסר על תנאי למשך 18 חודשים, לתקופה של 3 שנים משחרורו והתנאי שהנאשם לא יעבור עבירות מס מסוג פשע.

3. קנס בסך 275,000 ₪ או עשרה חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב- 15 תשלומים חודשיים, שווים ורציפים, **שהראשון בהם ביום 1.5.17. לא ישולם תשלום - תעמוד יתרת הקנס לפירעון.**

4. הנאשם יחתום על התחייבות בסך 200,000 ₪, להימנע במשך שנתיים משחרורו מביצוע עבירות מס מסוג פשע. לא יחתום הנאשם, יאסר לתקופה של 180 ימים.

על הנאשם עופרי:

1. מאסר בפועל לתקופה של 16 חודשים.

הנאשם יתייצב ביום 4.6.17 שעה 08:00 בבית המעצר ניצן או על-פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על הנאשם לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס, בטלפונים: 08-9787377, 08-9787336.

2. מאסר על תנאי למשך 15 חודשים, לתקופה של 3 שנים משחרורו והתנאי שהנאשם לא יעבור עבירות מס מסוג פשע.

3. קנס בסך 200,000 ₪, או שבעה חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב- 15 תשלומים חודשיים, שווים ורציפים, **שהראשון בהם ביום 1.5.17. לא ישולם תשלום - תעמוד יתרת הקנס לפירעון.**

על הנאשמות רב אור ובר אור:

קנס בסך 200 ₪ כל אחת לתשלום עד ליום 1.5.17.



4. ניתן צו כללי למוצגים, לשיקול דעת המאשימה.

זכות ערעור לביהמ"ש המחוזי בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"ז ניסן תשע"ז, 23 אפריל 2017, במעמד הצדדים.